

СТОПАНСКА КОМОРА
НА МАКЕДОНИЈА

ECONOMIC CHAMBER
OF MACEDONIA

PROGRAMSKI AKTIVNOSTI NA STOPANSKATA KOMORA NA MAKEDONIJA ZA 2009 GODINA

Декември 2008 година

ВОВЕД

Програмските насоки на Стопанската комора на Македонија во 2009 година произлегуваат од задачите дефинирани во Законот за Стопанската комора на Македонија и Статутот на Стопанската комора на Македонија. Тоа се однесува, пред сè, на зголемувањето на членството во Комората и зајакнато и успешно претставување на интересите на членките, нивно промовирање и информирање, реализирање на интензивна меѓународна соработка, зголемување на бројот на корисниците на услугите на Комората, како и нивно успешно извршување со цел одржување на финансиската стабилност на Комората.

Реализацијата на програмските насоки ќе се извршува на високо професионално ниво од интерес за членките и партнерите. Ова се потврдува уште повеќе и со фактот што во втората половина на 2008 година Стопанската комора на Македонија отпочна со имплементација на меѓународниот стандард ИСО 9001:2000 и целиот процес се планира да се заврши со сертификација од меѓународно признато сертификационо тело во втората половина на 2009 година. Ова ќе придонесе работењето на Комората да биде валоризирано по меѓународните стандарди што ќе претставува уште еден доказ за нејзината професионална работа.

Сето тоа треба да придонесе во континуитет да продолжи и да се зајакнува имиџот на Комората во земјата и во странство, препознатлив, почитуван и сигурен партнер на голем број домашни и странски организации, институции и компании во заедничко водење проекти, социјален партнер во јавно-приватното партнерство по разни прашања од интерес за нашите членки и за унапредување на вкупната економска соработка.

• ЗАСТАПУВАЊЕ И ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ИНТЕРЕСИТЕ НА ЧЛЕНКИТЕ

Застапувањето и претставувањето на интересите на членките на Стопанската комора на Македонија, на ниво на стопанството во целина и по поодделни дејности односно гранки, како и досега, така и во 2009 година, ќе се врши низ постојано актуелизирање на одделни теми, покренување иницијативи и предлагање мерки и решенија од интерес на стопанството кон надлежните институции во земјата, пред сè преку:

- ❖ континуирано следење на тековните движења во производството, извозот, инвестициите на стопанството, со посебен акцент на заложбите за зголемување на производството и извозот;
- ❖ аргументирани анализи за тековните движења, со ставови за тековното остварување на Програмата на Владата на РМ, како и со предлог-мерки во операционализацијата на нејзината соодветна реализација;

- ❖ поддршка на компаниите во примена на техничко-технолошките иновации.
1. Во тој дел, покрај тековните иницирани тематски расправи од одделни организациони форми на членството во Комората, согласно тековно произлезени спорни прашања, во рамките на застапувањето и претставувањето на интересите на членките ќе се **одржат тематски расправи на одделни форуми за:**
- ❖ **Ефектите од финансиската глобална криза врз реалниот сектор** - по направените согледувања преку перманентните анкети на членките за влијанието на финансиската криза врз реалниот сектор, на јавната расправа ќе се сумираат негативните и позитивните ефекти одделно по дејности, како и ќе се даде и оценка за наредниот период од 2009 година.
  - ❖ **Берза на електрична енергија во услови на отворен пазар** - во услови на либерализиран пазар на електрична енергија треба да се создаде една отворена платформа за транспарентна понуда и побарувачка на електричната енергија. За таа цел, неопходна е дефинирање на законската рамка со која ќе се утврди моделот за нејзиното формирање.
  - ❖ **Заштедата на енергија - прв можен чекор во енергетската ефикасност** - заштедата на енергијата е приоритет во услови на долгорочните ефекти од новите инвестициони зафати во енергетскиот сектор. Но и за реализација на истата потребни се значајни финансиски трошоци. Како најлесно до реализација на истата ќе биде предмет на јавната расправа.
  - ❖ **Потенцијалот на македонскиот туризам** - при презентацијата на Република Македонија, на сите нивоа и во секоја прилика се истакнуваат нејзините убавини и се понудува како атрактивна туристичка дестинација. Но, која е македонската туристичка понуда, наспроти нејзините потенцијали во рамките на балканските, односно регионалните туристички понуди и што треба да се преземе од сите надлежни чинители на тој план, Македонија реално да стане интересна туристичка дестинација ќе се даде одговор на јавната расправа за таа цел.
  - ❖ **Работодавачите во текстилната и кожарско-преработувачката индустрија - експлоататори или не** – „ЛОН„ производството во текстилната и кожарско-преработувачката индустрија вообичаено е со строго утврден квалитет и рокови на испорака, од чие исполнување зависи наредната нарачка. Минимално нарушување во производниот процес условува неопходност од работа во трета смена, па и во празници или недела, што во јавноста се карактеризира како експлоатација на работната сила. Дали е тоа така јавно ќе се расправа на наведената трибина.
  - ❖ **Повисока системска поддршка за конкурентните дејности во агроиндустрискиот комплекс** - јавната расправа ќе биде со цел да се детектираат носечките дејности кои поради повисокиот степен на конкурентност во рамките на регионалниот, односно европскиот пазар даваат најголем придонес во зголемувањето на извозот, односно

намалувањето на увозот во земјоделско-прехранбениот сектор, поради што заслужуваат повисока државна помош, а со тоа се добива поефикасно искористување на буџетските средства за таа цел.

- ❖ **Финансиското оптоварување на реалниот сектор** – се` уште, во производниот и во трговскиот процес, присутни се одделни оптоварувања на стопанските субјекти кои можат да се изземат преку регулаторната гилотина. Јавната расправа ќе ги детектира истите одделно по дејности, кои всушност се вонбуџетски приходи на одделни министерства, а кои можат да се намалат, а одделни и целосно да се укинат во функција на подобрување на бизнис-климата.
- ❖ **Станбената изграба, потреба и можности во Република Македонија** - целта на јавната дебата е да се даде реална слика за станбената изградба во нашата земја и можностите за нејзино интензивирање со цел приближување на понудата со побарувачката на домашниот пазар.
- ❖ **Дигитализацијата на електронските медиуми и воведување нови технологии** - согласно европското законодавство, до 2012 година задолжително треба да се дигитализираат сите електронски медиуми во Македонија. Како најлесно и најбрзо до истата ќе изнесат одделни експерти од таа дејност.
- ❖ **Етиката и медиумите** - слободата на медиумите го отсликува и степенот на демократија во една држава. Но, сепак треба да се разликува слободно и демократско новинарство од штетно новинарство во функција на одделни партиски интереси или во функција на бомбасти настапи. Во тој контекст неопходно е почитување на медиумската етика за која ќе стане збор на јавната расправа.
- ❖ **Пиратеријата и заштитата на авторските и сродните права** - јавната расправа ќе биде во функција за спречување на пиратеријата и заштита на авторските права.

1. Во делот на **законската регулатива**, ќе се настојува, во рамките на соодветните здруженија, да се забрза постапката за донесување на недонесените законски прописи, согласно агендата на Владата на РМ како основна правна рамка за реализација на соодветни реформи во одредена дејност. Ќе се продолжи во соработка со Владата активното учество на Комората во давање на мислење по одредени законски и подзаконски акти.

Исто така, Стопанската комора на Македонија ќе учествува во заокружувањето на законската регулатива, кај донесените закони чија имплементација е условена од донесувањето на подзаконските акти: Законот за градење, Законот за управување со отпад, Законот за заштита на животната средина, Предлог-правилник за посебните услови и начинот на постапување со искористените моторни возила; Предлог-правилник за постапување со отпадни гуми; Законот за безбедност на производи, Закон за хемикалии, Закон за лекови, Законот за рибарство итн.

Тргувајќи од несоодветните законски решенија во одредени актуелни закони со потребите што ги налага праксата или потребата од целосно усогласување со легислативата на ЕУ, ќе се иницираат измени и дополнувања на следните закони: Законот за трговија, Законот за

работните односи; Законот за градење, Законот за минерални сировини, Законот за радиодифузна дејност, Законот за рибарство итн.

2. Со цел олеснување во стопанисувањето посебно од аспект на обезбедување повисок степен на **конкурентност** и соодветна заштита преку обезбедување на квалитет, посебни активности ќе се водат во делот на барањата за соодветна имплементација на одредени законски решенија.
3. **Унапредувањето на регионалната соработка во реалниот сектор** - активностите ќе се насочат кон поттикнување на соработката преку организирање бизнис-средби на соодветни коморски здруженија, и тоа:
  - ❖ автомобилската индустрија, во кој дел е формиран регионалниот кластер за производно поврзување (производители на делови и опрема за возила, текстилна индустрија, пластика итн.);
  - ❖ одржување на регионална средба на производителите на градежна столарија и мебел со фирми од областа на угостителството и хотелиерството од Албанија, Хрватска, Србија и Црна Гора;
  - ❖ иницирање на регионална соработка во градежништвото преку здружување на градежните компании од регионот со цел искористување на стекнатите референци во трети земји, односно за заеднички настап на домицилните и странски пазари;
  - ❖ заедничка средба на Здружението на метална и електроиндустрија со соодветно здружение на Србија во делот на соработка во автоиндустријата;
  - ❖ соработка на ПроМаркМедиа со Мрежата на радиостаници од Југоисточна Европа со седиште во Сараево;
  - ❖ продолжување на соработката со Францускиот културен центар преку кој се планира да се реализира обука на македонски новинари.
4. **Во контекст на апроксимацијата со законодавството на ЕУ во 2009 година** за фирмите по одделни здруженија ќе се одржат сл. работилници:
  - примена на новата Европска регулатива за хемикалии – REACH;
  - доследна примена на регулативата - намалени девијантни појави во трговијата и рециклирањето на металите;
  - правилници (со транспонирани ЕУ-директиви) во сегменти од секторот на управување со секундарен отпад;
  - регулативата за пакувања и отпад од пакувања;
  - маркетинг стандарди и нови технолошки трендови во индустријата за преработка на дрво и производство на мебел;
  - како и други работилници со поддршка на TAIEХ проектот на Европската комисија.

• МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА, ИНФОРМИРАЊЕ И ПРОМОВИРАЊЕ

Функцијата на Стопанската комора на Македонија е да дава логистичка поддршка на компаниите во интернационализација на деловните активности со краен резултат - зголемување на извозот. Приоритетите на промотивните активности на Комората во 2009 година се формирани со следните фактори:

а) надворешната трговија учествува со повеќе од 90% во БДП на Република Македонија;

б) регионалната структура на надворешно-трговската размена на Република Македонија со светот, редоследно, е насочена кон ЕУ, земјите од регионот и кон трети земји;

в) актуелната глобална финансиска криза бара дополнителна поддршка на компаниите, пред сè со изнаоѓање на нови пазари и

г) потребата на компаниите перманентно да го унапредуваат капацитетот на конкурентноста.

Програмските промотивни активности ќе бидат моделирани спрема потребите на стопанските сектори, големината на компаниите и индивидуалните потреби. Во 2009 година фокусот ќе биде насочен кон зајакнување на интернационализацијата на регионалните бизниси, односно поттикнување и поддржување на регионалните комори да воспоставуваат соработка со регионите во други држави, пред сè во земјите од Југоисточна Европа и ќе се охрабруваат да ја унапредат прекуграничната соработка. Особено во рамките на фондовите на ЕУ. Освен унапредувањето на соработката со ЕУ, ЦЕФТА и со други земји од Југоисточна Европа, во 2009 година, тука особено внимание ќе се посвети на промоција на соработката со земјите од Централна Азија, Медитеранската Унија, земјите од Голфот и Руската Федерација. Со некои земји од овие региони порано постоеше соработка која сега треба да се обнови, а со некои допрва ќе се воспоставува. Стопанската комора на Македонија и во 2009 година ќе ги продолжи своите активности во рамките на интернационалните бизнис-асоцијации, институции, тела или соработка со нив (Асоцијацијата на балканските комори; Балканскиот центар за трговска промоција, Eurochambres, Меѓународната трговска комора, UNECE CEFAC...); иницијативи (ЦЕФТА Форум 2006, ЦЕФТА Секретаријатот, Советот за регионална соработка, SECI ...) Активниот статус во овие организации и иницијативи ќе овозможи бенефит за членките по разни основи, директно и индиректно. Воедно таквата активност ја вбројува Комората во рангот на респектабилни комори со интернационален квалитет.

ОБЛИЦИ НА ПРОГРАМСКИТЕ АКТИВНОСТИ

Промовирањето на деловните активности на членките/секторите ќе се оставрува преку билатерална и мултилатерална коморска соработка (организирање деловни мисии во земјата и во странство, презентирањето на трговските можности и инвестиционите потенцијали на членството и земјата, објавување и размена на понуда/побарувачка, спојување на домашни компании со

странски врз основа на индивидуалните барања, учество и организирање на саеми и други видови промотивни настани, печатење промотивни материјали...).

Со цел соодветно **промовирање и презентирање** на нашите членки, поединечно и на ниво на организациони форми (здруженија, групации), Стопанската комора на Македонија во 2009 година своите активности ќе ги насочи кон:

- активно учество на промотивни, пропагандни и бизнис-средби, како и заеднички настап во странство на специјализирани изложби и саеми, бизнис-форуми согласно иницираниот интерес на стопанските субјекти за одредени пазари;
- афирмирање - промовирање на производниот потенцијал на македонското стопанство преку печатени материјали на ниво на производни сектори. Во 2009 година ќе се отпечатаат информативни брошури со основните податоци за одредена дејност, потенцијалите за развој, како и список на членките на соодветното здружение.

Информирањето на членството ќе биде во функција на зајакнување на конкурентноста како на домашниот така и на странскиот пазар. Информирањето ќе биде насочено кон давање компетентни информации за:

- можностите за настап на странските пазари;
- меѓународната, регулативата на ЕУ и регулативата во одделни земји од значење за обавување на конкретни деловни активности;
- имплементацијата на договорите за слободна трговија;
- информации за можностите за користење на финансиските и други видови поддршка како од ЕУ така и меѓународни;
- политики на ЕУ во одделните стопански сектори како и во други земји, а се` со ефект, директен или индиректен врз домашното стопанство.

Унапредувањето на амбиентот во кој се одвиваат меѓународните деловни активности - активности со кои се влијае на подобрување на општиот деловен амбиент за меѓународна стопанска соработка:

а) согледување на пречките во оптимализацијата на условите на стопанската соработката со странство и иницирање решенија за нивно надминување пред домашните владини претставници (владини заеднички комитети, поткомитети и мешовити комисии за имплементација на договорите за слободна трговија);

б) истата функција ќе се реализира и на билатерално ниво, преку меѓукоморска соработка (мешовити комори и деловни совети);

в) лобирање, застапување и развивање на приватно-јавен дијалог и партнерство;

г) давање директни консалтинг-услуги и друга експертска поддршка на компаниите во решавањето конкретни проблеми во областа на надворешно-трговското работење, а со цел зајакнување на нивните пазарни позиции во странство.

Медиумската промоција и издавачката дејност во 2009 година ќе продолжи со електронското публикување на "Бизнис Инфо" и неговото редовно излегување како подлисток во печатени медиуми. Главно, ќе се подготвуваат

современи и концизни текстови со ударни наслови за да ги заинтригираат читателите и на тој начин да се придонесе кон зголемување на угледот и членството на Комората. Во фокусот првенствено, како и досега, ќе бидат презентирани активностите на органите, телата и лиците на организирање на Комората. За дневните активности на Комората известувањето ќе продолжи преку веб-порталот.

ПРОГРАМСКИ АКТИВНОСТИ НА ИНФОРМАЦИОНИОТ СИСТЕМ ВО 2009 ГОДИНА

Стопанската комора на Македонија за остварување на своите програмски цели и реализација на определбите од Статутот, го надгради својот Информационен систем, со примена на најсовремените информатичко-комуникациски технологии за обезбедување сервиси за членките на Комората.

Во 2009 година, со редизајнот на Информациониот систем, како основна инфраструктура за работењето на Комората, придобивките од примената на информатичката технологија ќе овозможи зголемување на ефикасноста во работењето на Комората.

Члените на Комората и остантите странски корисници на online-услугите на Комората ќе можат преку зголемена интерактивност на веб-порталот да ги добиваат сите услуги преку веб-порталот, веднаш по поставеното барање од нивна страна.

Користејќи ги сите придобивки коишто ги нуди новата технологија, се овозможува и поголема размена на бизнис-информации со останатите комори во регионот и Европа, со Асоцијацијата на балканските комори, Балканскиот центар за промоција на трговијата и Eurochambres.

Како и досега, содржините на веб-порталот ќе се објавуваат на македонски, албански и на англиски јазик, а со тоа се овозможува и приближување на услугите за македонските компании од цела Македонија, но и поинтезивна соработка со останатите бизнис-асоцијации во Македонија.

Со примената на е-бизнис решенија компаниите ќе имаат можност за пребарување во базите за понуда-побарувачка, регистарот на компании, каталогот на производи, тендери, берза на труд, увоз-извоз, организација на транспортни услуги, издавање на документи);

Здруженијата, асоцијациите, клубовите и регионалните комори ќе имаат можност да развиваат посебни содржини со посебен акцент на информациите кои се од нивниот регион или од нивен посебен интерес.

Во делот на посебни коморски услуги ќе бидат презентирани следните услуги: едукација, систем за квалитет, бизнис-форуми, ЕЕН, Е-бизнис клуб, саеми - конференции, One-Stop-Shop, Инвестирајте во Македонија, Chamber-B2B, експорт/импорт процедури, АТА-карнети, сертификати, Арбитража, бизнис-пакети, изнајмување сали и опрема).

Комерцијалните услуги на Комората корисниците (домашни и странски) ќе можат да ги плаќаат преку online-финансиски трансакции со плаќање преку кредитни картички, како и плаќања преку мобилен телефон.

На тој начин се очекуваат и зголемени приходи од користењето online-услуги достапни преку веб-порталот.

Информациониот ситем преку модулите за документ-менаџмент, базата на знаење, регистрацијата на дневни активности и човечките ресурси овозможува поголема ефикасност во работењето на вработените во Комората.

ПРОЕКТНИ АКТИВНОСТИ

Проектите, главно меѓународните, се еден од основните инструменти преку кои ќе се реализираат дел од наведените програмски активности за промоција на членството на Комората:

- ❖ Во соработка со Владата ќе се работи на формирање на Конзорциум на најуспешните домашни претпријатија кои би формирале Центар за менаџерско образование;
- ❖ Заедно со Владата ќе се поддржи здружувањето на истородни мали претпријатија во мини асоцијации преку кои ќе се реализира заеднички транспорт на стока, настап на странските пазари, организација на саемски претставувања и сл.;
- ❖ Проект Партнери 2 - Eurochambres - промоција на инвестиции - Реализација на партнерскиот Проект "Преспанскиот регион како инвестициона дестинација", каде што Стопанската комора на Македонија се јавува како носител, а ќе се реализира заедно со Унијата на трговско-индустриските комори на Албанија, Стопанската комора на Трст и Унијата на грчките комори.
- ❖ Реализација на Проектот "Мрежа на центри за развој на проекти и менаџмент", заедно со Стопанската комора на Србија, Стопанската комора на Црна Гора, стопанските комори на Милано и на Чешка, каде што Стопанската комора на Македонија се јавува како копартнер.
- ❖ Спроведување на Проект-анкета за пречките во привлекувањето на странските директни инвестиции - Стопанската комора на Македонија, во соработка со регионалните комори ќе анкетира минимум 80 компании. Добиените одговори од анкетата ќе бидат основа за изработка на публикација - Како да се подобри инвестициската клима во Западен Балкан? Анкетата ќе се спроведе во првата половина на 2009 година.
- ❖ Асоцијацијата на балканските комори (АБК) - реализирање на активности врз основа на Програмата за работа на АБК за 2009 година која ќе се усогласи за време на Генералното собрание кон крајот на ноември 2008 година.
- ❖ Проект - Комората на млади претприемачи (JCI) - Конституирање и реализирање на активности кои ќе произлезат од Програмата за работа на JCI по фазата на конституирањето.
- ❖ Проект - PROMO Firenze - продолжување на реализацијата на Проектот Летец (деловна соработка на компаниите од кожарскиот и текстилниот сектор).
- ❖ Проект SITOUR (со Комората на Пескара - Италија) - продолжување на активностите во насока на развој на туристичкиот сектор.
- ❖ Проект ЕИИЦ - Европски информативен и иновационски центар во Македонија. Стопанската комора на Македонија е дел од

Конзорциумот со Владата на РМ и УКИМ, кој го доби Проектот за формирање нова мрежа за поддршка на компаниите и иновациите каде што се спојуваат две мрежи на Европската комисија - Евро инфоцентрите и Иновативните релеј-центри Овој проект има 3-годишна програма која вклучува интернационализација на компаниите преку бројни услуги за пазарите на ЕУ, стандардите, маркетинг-анализи, конкретна помош за извоз на производи, технолошки развој, барање партнери од ЕУ и др. Согласно веќе утврдената програма, конкретните резултати кои ќе се постигнат во рамките на целиот проект, вклучувајќи ги и партнер-институциите се:

- информации и совети за конкретни проблеми -1400 компании;
  - публикација на електронски весник - 12 е-весника;
  - обуки за 300 компании;
  - објавување партнери од ЕУ кои бараат соработка со македонски компании-300;
  - семинари на ЕУ теми -12;
  - обуки за ЕУ програми и фондови - 12;
  - партиципација на компаниите на ЕУ-настани (B2B, matchmaking, секторски настани и др.);
  - барање партнери за македонски компании во ЕУ преку ЕЕН-мрежата.
- ❖ Продолжување на Проектот ЦД-пребарувач, со зголемување на бројот на досега пријавените компании во 2009 година.

Користење на претпристапните фондови на ЕУ

Република Македонија влегува во фаза на сериозен пристап кон претпристапните текови на ЕУ. Оттука, произлегува и сериозноста од подготовките и анализа на приоритетите во оваа насока. Стопанската комора на Македонија како клучен играч во делот на информирањето, советувањето и интернационализацијата на компаниите ќе ги вклопи своите активности согласно следните приоритети:

- ❖ Согласно интересот на компаниите и анализите направени интерно, главен акцент ќе се даде на информирањето на компаниите за ЕУ-фондовите и програмите кои се отворени за Македонија или се во процес на отворање. Активностите во овој дел ќе се реализираат преку индивидуални консултации, групни обуки на различни целни групи, информирање преку медиумите и порталот на Комората и ЕИИЦ.
- ❖ Изработка на публикации, брошури од ЕУ-тематски карактер согласно актуелностите и интересите на компаниите.
- ❖ Организирање конкретни информативни средби со компании пред објавувањето на секој повик за аплицирање на проекти во рамки на ЕУ-програмите.
- ❖ Редовни средби - информативни и практични, со регионалните комори и нивно вклучување во процесот на информирање и советување за ЕУ...

• ДЕЛОВНИ УСЛУГИ

Во рамките на стратешките определби за одржување на финансиската стабилност на Комората, посебно внимание во 2009 година ќе се посвети на ефикасно извршување на постојните услуги, развивање на нови и поквалитетни услуги за членките, а преку тоа привлекување нови членки. Услугите ќе се извршуваат на високо професионално ниво, почитувајќи го кодексот на етичко однесување.

СИСТЕМИ ЗА МЕНАЏМЕНТ СО КВАЛИТЕТ И БЕЗБЕДНОСТ ВО ПРОИЗВОДСТВОТО И УСЛУГИТЕ, СОГЛАСНО МЕЃУНАРОДНИТЕ СТАНДАРДИ

1. УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ ВО ПРОИЗВОДСТВОТО И УСЛУГИТЕ

Според утврдените работни и програмски задачи, се планираат следните активности за 2009 година:

- **Консултантски услуги за воведување системи за менаџмент со квалитетот, согласно ИСО 9001:2008:**
  - „снимање„ на состојбата, првична активност која е потребно да се реализира пред отпочнувањето на горенаведените активности;
  - интерни проверки, фазна активност во процесот на имплементација на системи за менаџмент со квалитет;
  - предоценка, завршна активност во процесот на имплементација на системи за менаџмент со квалитет.

- **Вршење сертификации на системи за менаџмент со квалитетот, во фирми кои го имаат имплементирано системот за менаџмент со квалитет согласно ИСО 9001:2008, согласно договорот со BSI (British Standard Institution) и Комората:**
  - континуирани проверки на системи за менаџмент со квалитетот, во фирми кои го одржуваат системот за менаџмент со квалитет согласно ИСО 9001:2008;
  - ресертификации (Strategic Review) на системи за менаџмент со квалитетот, во фирми кои го имаат имплементирано и одржувано системот за менаџмент со квалитет согласно ИСО 9001:2008.

- **Консултантски услуги за воведување систем за анализа на ризици и критични контролни точки (НАССР) - претподготвителна активност ПРП, првична активност којашто е потребно да се реализира пред отпочнувањето на имплементација на седумте НАССР-принципи.**
- **Консултантски услуги за воведување систем за менаџмент со животна средина согласно ИСО 14001:2004).**
- **Консултантски услуги за воведување систем за управување со безбедна храна согласно ИСО 22000:2005,.**

- **Имплементирање на систем за менаџмент со квалитет во Стопанската комора.**
- **Сертифицирање и одржување на систем за менаџмент со квалитет во Стопанската комора.**
- **Доставување информации на членките од областа на меѓународните стандарди од аспект на ревизии, нови изданија и др.:**
  - информации од областа на стандардизацијата и акредитацијата, како резултат на учеството во работата на техничките комитети на институтите за стандардизација и акредитација;
  - давање поддршка и насоки (информации) на заинтересираните субјекти по пројавениот интерес за областите за квалитет, животна средина, безбедност на храната, законска регулатива и нормативи од горенаведените области.
- **Следење на новите трендови од областа на стандардите за менаџмент системи и доусовршување на постоечкиот кадар за стандардите како ИСО 9001, ИСО 22000, ИСО 14001, ОХСАС 18001 и др.**

2. ЕДУКАЦИЈА

Организирањето на разни тренинг-програми и семинари ќе заземе посебно место во реализацијата на услугите на Комората. Тоа ќе се изведува со посебна програма. Програмата за 2009 година ги содржи следните теми за обуки за фирмите со цел унапредување на капацитетот на конкурентноста на компаниите:

- Измените во Законот за облигациони односи и обезбедување на побарувања;
- ЕУ-претпристапни фондови - што всушност треба да правиме?"
- Техники на продажба;
- Корпоративно управување;
- Совет за примена на успешна интелигенција;
- Основи на финансискиот менаџмент за нефинансиски менаџери;
- Деловна комуникација;
- Потекло на стоки;
- ОХСАС 18001;
- Обуки од областа на ИСО 9001:2008;
- Еко-пакување и еко-дизајн;
- INCOTERMS;
- EUREKA;
- Како да се стане добавувач на НАТО?
- Енергетска ефикасност (Биомаса);
- Од „ЛОН„ работа кон класичен извоз, механизми за стимулирање за создавање сопствен бренд;
- Практична обука за сите видови заварувања;
- Семинар за обука на кадри од областа на односите со јавноста;
- Во соработка со Македонскиот институт за медиуми - МИМ, ќе се реализира обука на млади новинари по конкретна тема;
- Медиумите и медиумското претставување на работењето на коморските асоцијации и на бизнис-заедницата и бенефитот од информирањето;

- ГС1 Македонија ќе организира низа едукативни семинари, со учество на домашни и странски експерти, а посебен акцент ќе биде ставен на практичната апликација на ГС1-128 Bar Code Symbol-от и SSSC (Serial Shipping Container Code) баркодот, примената на GLN (Global Location number), E-commerce.

Исто така, Стопанската комора на Македонија ќе продолжи со активностите за имплементација на Законот за стручно образование и обука во соработка со Центарот за стручно образование при Министерството за образование и наука, како и на Законот за доживотно учење.

Активно Комората ќе ја продолжи соработката со ХРДФ - Фондот за развој на човечки ресурси, каде како член на УО на Фондот и активен партиципиент заеднички ќе се иницираат обуки и други активности за компаниите.

3. МАРКЕТИНГ И ЛОГИСТИКА

Овие активности ќе се насочат кон:

- зголемување на бројот на посетени компании, односно, ќе бидат посетени најмалку 800 компании на кои ќе им се понудат услугите на Комората (посебно акцент ќе се стави на малите и средни фирми со цел поддршка на развојот на малиот и среден бизнис);
- организација на презентации на компании и други настани, во зависност од барањата на компаниите;
- организација на едукативни семинари на комерцијална основа;
- комерцијализација на услугите од новиот портал на Стопанската комора на Македонија;
- зголемување на бројот на покровители на Комората -за уште 3 нови во 2009 година;
- продажба на рекламен простор на сајтот, како и во неделното издание на Бизнис инфорто на Комората;
- зголемување на бројот на комерцијални презентации и сл.;
- зголемување на активноста на регионалните канцеларии во анимирањето и информирањето на компаниите, преку организирање на комерцијални активности на регионално ниво.
- секој месец ќе се доставуваат на фирмите брошури што се им е потребно за нормално функционирање. Ако има некоја законска промена за која не се информирани фирмите, тоа ќе биде содржано во брошурата која ќе ја подготвува Комората и која ќе ја доставува до фирмите-членки.
- подготовка на анализи на странски пазари, потребни сертификати за новите пазари исл., кое Комората ќе го направи достапно за приватниот сектор во Македонија.
- подготовка на анализа на пазарите за прехранбени производи во Источно европските држави.
- подготовка на анализа на конкурентноста на македонските раноградинарски производи со истите од земјите во регионот.
- на барање на фирмите ќе се обработуваа саемски манифестации за храна кои се организирани надвор од РМ и бившите Ју Републики.

- поттикнување на организација на настани на кои би се помогнала имплементацијата на стандардите на компаниите.

4. ВАША БИЗНИС КАНЦЕЛАРИЈА

Сервисите и услугите, како што се издавањето сертификати за потекло, АТА-карнети, потврди за ексклузивитет, препораки, мислења, заверка на документи, советодавни услуги за прашања од надлежноста на Комората, ќе се прошируваат и воедно ќе се настојува да се воведуваат нови услуги, во зависност од потребите на бизнис-заедницата и позитивната законска регулатива, а ќе се отпочне и со електронско издавање на документите.

Исто така ќе се настојува да се зголемат финансиските средства и по основ на издавање на разни документи, сертификати и потврди од страна на регионалните канцеларии.

5 . ГС1 МАКЕДОНИЈА

Во 2009 година ќе се интензивира поддршката на компаниите-членки на ГС1 Македонија и членките на Стопанската комора на Македонија во имплементација на ГС1 стандардите коишто го подобруваат деловното работење и им овозможуваат на македонската бизнис-заедница и на македонските производи присуство и конкурентност на глобално ниво.

Активностите на ГС1 Македонија во 2009 година ќе бидат насочени кон зголемување на бројот на членството за 20%, со што вкупниот број на компании корисници на ГС1 системот би достигнал околу 1700 членки на ГС1 Македонија.

Со модернизирањето на веб-страницата на ГС1 Македонија, уште повеќе ќе се зголеми видливоста на ГС1 Македонија и достапноста до потенцијалните членки, што ќе влијае на зголемувањето на бројот на новозачленети фирми, а постојните членки ќе имаат можност за online-едукација и стручна помош.

Давањето директни консалтинг-услуги и друга поддршка од тој вид ќе продолжи во 2009 година, како помош на компаниите во процесот на имплементација на ГС1 системот и правилното баркодирање на своите производи и услуги, а со цел зајакнување на нивните пазарни позиции како во земјата, така и во странство.

Со цел зголемување на бројот на членките, обезбедување на видливоста и присутноста на ГС1 Македонија во македонската бизнис-заедница како и зголемувањето на квалитетот на услугите и асистенцијата на постојните членки во нивното прилагодување кон евроинтеграционите процеси, на македонски јазик ќе бидат преведени, публикувани и сместени на веб-страната на ГС1 Македонија, основните упатства за правилната примена на ГС1 стандардите: Општиот ГС1 прирачник (Global GS1 User Manual); разработка и изработка на материјалите за логистичка етикета која содржи SSSC (Serial Shipping Container Code), неопходна бар код идентификација за олеснување на следењето на движењето на стоките во трговската размена и дистрибуцијата низ синцирот на снабдување.

Со континуирано ажурирање на банката на податоци за членките на ГС1 Македонија, директните контакти, давањето квалитетни услуги и едукација на

членките, континуирано спроведување на системот на акредитација, ќе се придонесе за зголемување на финансиските резултати.

6. ПОСТОЈАН ИЗБРАН СУД - АРБИТРАЖА

Со оглед дека во изминатиот период фирмите недоволно ги користеа услугите на Постојаниот избран суд - Арбитража, кој функционира при Стопанската комора на Македонија како независен орган, во 2009 година Арбитражата ќе ги интензивира своите активности во промоција на нејзината улога, со цел проширување на бројот на фирмите кои во своите договори вградиле клаузула за неговата надлежност.

Притоа ќе се укажува на фактот дека одлуките на Арбитражата се конечни и имаат сила на правосилна пресуда, а истите се донесуваат од страна на арбитраи избрани со слободна волја на странките и во многу побрза постапка отколку што тоа е можно во постапка пред редовните (државните) судови.

Посебен акцент во активностите на Арбитражата ќе биде даден на посредувањето и на спогодбеното решавање на спорите што произлегле од деловните односи меѓу странките.

7. РЕГИОНАЛНИ КОМОРИ

Во 2009 година се очекува поинтензивна активност на регионалните комори, кои за таа цел преку своите органи ќе ги дефинираат своите програмски активности.

Во регионалните комори во кои нема регионални канцеларии активностите ќе се координираат од стручната служба на Стопанската комора на Македонија. Тоа пред сè се однесува на нивно запознавање со одредени актуелни прашања од интерес за целото стопанство како и за регионот што го покриваат, како и анимирање на членството од регионот за сите информации и активности што ги спроведува и со кои располага Комората.

Во оние регионални комори каде што функционираат регионални канцеларии ќе се настојува нивните активности што ќе ги спроведуваат да бидат прифатени од членките, со цел да се обезбеди нивна финансиска стабилност и одржливост. Тоа се однесува пред сè на:

- зголемување на посетите на фирмите во регионот со цел за зачленување во Комората и обезбедување финансиски средства од услугите;
- поголема активност кај фирмите со цел реализација на доверените овластувања за издавање документи, сертификати, потврди и сл.;
- реализација на разни тренинг-програми и семинари и анимирање на фирмите за нивно учество. Во таа смисла посебно ќе бидат значајни програмите и семинарите за подготовка на програми за користење на средства од Европската унија;
- соработка со единиците на локалната самоуправа во делот на локалниот економски развој;
- остварување на меѓународни активности со веќе воспоставената соработка со регионални комори од странство, како и воспоставување нови контакти;
- подготовка на разни промотивни материјали за стопанството на регионот;

- помош при настап и организација на саеми, изложби, комерцијални презентации и други промотивни активности на членките на Комората;
- организирано учество на саеми во земјата и во странство, бизнис-средби и деловно поврзување и сл.